

Schriftlezing: Daniël 2 (vs. 1-23 en vs. 24-49)

Tekst: Daniël 2:19-23

Ps. 80:1,8,10

Ps. 119:1,2

Ps. 2:1,2

Ps. 2:3,4

Lb. 9:1,2; Gez. 47:3,4; Lb. 9:9,10

Ps. 118:1,8,9

Gehouden te: Baflo, 15-11-09 (9.30 u.)

Blokzijl, 15-11-09 (16.30 u.)

Thema: "Er is een God in de hemel, die mysteries onthult. Geprezen zij zijn naam."

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

1. Dromen zijn bedrog. U kent dit gezegde. Het bevat een algemene waarheid of volkswijsheid.

Maar zijn alle dromen bedrog? Marco Borsato vindt van niet. Die zingt in zijn bekende liedje: "De meeste dromen zijn bedrog, maar als ik wakker wordt naast jou, dan droom ik nog....."

Je hebt dromen in allerlei soorten en maten. Je hebt wensdromen. Je hebt een droom van een vrouw, zoals in het liedje van Marco Borsato. Je hebt ideeën of idealen, die mensen een droom noemen en die ze proberen te verwezenlijken. Soms lukt dat. Andere keren niet.

"I have a dream," zei dr. Martin Luther King in zijn strijd voor gelijke rechten van blank en zwart in Amerika. Legendarische woorden, heel visionair gesproken.

Je hebt zoete dromen en je hebt angstdromen of zelfs nachtmerries. Als je die hebt, ben je blij als je wakker wordt. Maar het blijft soms door je hoofd spoken.

Verontrustende gedachten wekken angstdromen, waarin allerlei elementen uit jouw denken en leven schijnbaar ongecontroleerd terugkomen. En die je, als je weer wakker wordt, uit de slaap houden.

Dat overkwam koning Nebukadnessar van Babel. Tijdens zijn slaap – en vast ook al daarvoor – kwamen gedachten bij hem op over wat er in de toekomst gebeuren zal. Niet zo vreemd voor een koning.

"Wat zal er gebeuren met mij? Wat zal er na mij gebeuren met mijn rijk? Wat zal de toekomst brengen? Is mijn rijk een eeuwig rijk of ....."

En dan krijgt hij *"een droom die hem zo verontrustte dat hij de slaap niet meer kon vatten."* Dat blijkt een droom te zijn die het wereldrijk van Babel in rep en roer brengt en in het hart treft. Eén droom van de koning. En wijzen verliezen hun hoofd, figuurlijk en letterlijk.

2. "Eenmaal in de zoveel tijd komen dromen uit." Dat is nog een regel uit het liedje van Marco Borsato. Hoe vaak komen dromen uit? Af en toe, bij hoge uitzondering? Ja, bij onze huis-, tuin- en keukendromen wel. Als ze al uitkomen.....

Maar hoe zit het met de droom van Nebukadnessar? Komt die uit? Zo ja, hoe dan? En wie laat die droom dan uitkomen? Je kunt ook zeggen: dat visioen, dat niet slechts een angstwekkend samenraapsel is van angstige gedachten van een ongeruste koning. Maar een boodschap uit de hemel, van de God van de hemel. De droom, de uitleg en de uitkomst liggen hier zeker niet bij mensen, ook al zijn ze en heten ze *'magiërs, bezweerders, tovenaars en Chaldeeën'*. Zij staan met de mond vol tanden en met de handen in het haar, als Nebukadnessar hen vraagt hem de droom te vertellen en de uitleg ervan.

Maar:

“Er is een God in de hemel, die mysteries onthult. Geprezen zij zijn naam”.

Dat is het wezenlijke van de boodschap van Daniël 2. Het zijn, in samenvatting, woorden van Daniël, die de naam van God prijst en die de naam van God belijdt tegenover koning Nebukadnessar.

Zo is dus Gods naam nadrukkelijk aanwezig aan het hof van Nebukadnessar in het hart van het Babylonische rijk. Het is hier: de God van de hemel tegenover het bankroet van Babels goden en hun lippendienaars.

Daarmee heb ik ook het thema van deze preek gegeven.

3. Het staat er eigenlijk heel simpel in vers 19: *“Het mysterie werd aan Daniël onthuld in een nachtelijk visioen.”*

Een eenvoudige zin in een bewogen vertelling. Maar wat is het veelzeggend. Het is niet minder dan verhoring van het intense gebed van Daniël en zijn drie vrienden. Daniël heeft het wrede bevel van de koning vernomen om alle wijzen van Babylonië ter dood te brengen. Hij beseft dat zijn leven en dat van zijn vrienden gevaar loopt. Discreet en tactvol vraagt Daniël aan Arjoch, de commandant van de koninklijke lijfwacht, waarom de koning dit bevel heeft uitgevaardigd. En hij waagt het om naar de koning toe te gaan en uitstel te vragen *“opdat hij hem zijn droom zou kunnen verklaren.”*

Vervolgens brengt hij zijn vrienden op de hoogte. En dan? Dan gaan ze zich niet een weekend bezinnen. Ze gaan niet confereren of vergaderen, om een vluchtplan op te zetten. Of een ander actieplan.

Nee, ze gaan bidden. Daniël zelf uiteraard. En hij vraagt zijn vrienden *“de God van de hemel te smeken zich barmhartig te tonen en het mysterie te onthullen,.....”*

Ze gaan dezelfde avond en nacht nog bidden tot God in de hemel, in groot geloof en in groot vertrouwen, dat de God van Israël, hun God, inderdaad wel bij machte is het visioen van Nebukadnessar ook aan Daniël te laten zien en hem de betekenis ervan duidelijk te maken.

Bidden is het enige dat ze kunnen, het machtigste wapen, dat God zelf hun in handen gegeven heeft. Bidden in geloof en vertrouwen, zonder enige twijfel aan de macht en de barmhartigheid van God.

“Smeek God zich barmhartig te tonen,” vraagt Daniël aan zijn vrienden. Daarin zit ook de erkenning, dat Daniël het ook niet uit zichzelf kan: die droom zien en duiden. Hij en zijn vrienden, heel Gods volk en heel het wereldrijk van Babel zijn volstrekt afhankelijk van Gods barmhartigheid.

We kennen Daniël uit dit bijbelboek als de visionair, de ziener; als de wijze, de profeet. Maar hier al leren we hem ook kennen als de bidder. Dat komt verderop in het

boek breder terug. In hoofdstuk 6: Daniël die uit jaloezie in de leeuwenkuil terecht komt, omdat hij tot zijn God blijft bidden. En ook in hoofdstuk 9, waar we een aangrijpend gebed van hem lezen.

Nebukadnessars bevel bedreigt ook het leven van Daniël en zijn vrienden, hoewel zij niets met de magiërs en de bezweerders en de tovenaars te maken hebben. Ze zijn nog niet gesetteld in de kring van de Chaldeeën. Ze zijn nog in opleiding, of hebben misschien hun opleiding net afgerond.

Maar ja, weet zo'n uitvoerend officier veel, wie er wel en niet bij de wijzen horen. Militairen scheren alles over de ene kam van het koninklijke bevel: "Brenge de wijzen ter dood."

Nebukadnessar heeft zijn geduld en zijn hoofd verloren en woedend bevel gegeven alle wijzen van Babel om te brengen.

Want hij voelt zich compleet bedrogen door de Chaldeeën, magiërs en bezweerders. Zij kunnen hem zijn droom niet vertellen, laat staan uitleggen. Hoe ze ook proberen er onder uit te komen.

Je denkt: waarom was de koning niet een beetje soepeler, wat meer toegankelijk? Hij had zijn droom toch kunnen vertellen. Maar hij weet, dat ze hem dan naar de mond gepraat zouden hebben. Dat was immers altijd zo. Ze geven het liefst raad en advies, dat de koning welgezind is. Uiteraard lezen ze dat dan zogenaamd in de sterren, zeggen ze.

Nebukadnessar kent zijn pappenheimers wel en hij heeft er zijn bekomst van. En zijn droom heeft teveel impact op hem, dan dat hij geveild wil worden met een gunstig verhaal. Wat hij te zien heeft gekregen is te verontrustend.

Hij wil dat zijn wijzen hem droom en uitleg vertellen. Maar dat kunnen ze niet. Dat kan geen mens. Het is werkelijk een verzoek dat boven het menselijke vermogen uitgaat. Al ben je ook Chaldeeër eerste klas en denk je alle sterren te kunnen lezen als de inhoud van je broekzak.

De Chaldeeën moeten het toegeven:

"Wat de koning vraagt is te moeilijk, niemand zal het de koning kunnen vertellen, behalve de goden, maar die verkeren niet onder de stervelingen." (vs. 11)

Daarmee geven ze toe: "Wij hebben geen contact met de goden. Die verkeren niet onder stervelingen en communiceren niet met stervelingen."

En dat is het complete bankroet van theologisch Babel.

4. Gelukkig is er dan Daniël, denken wij. Want wij kennen zijn verhaal. We hebben al gehoord *"dat Daniël bij machte was alle mogelijke visioenen uit te leggen."*

Dat had hij niet van zichzelf. Dat was geen geniale karaktereigenschap van hem. Nee, dat vermogen dankte hij aan God, de God van de hemel, op wie hij volledig vertrouwt.

Daniël prijst de God van de hemel, wanneer hem het mysterie in een nachtelijk visioen is onthuld. Hij prijst de naam van zijn God.

"Geprezen zij de naam van God, van eeuwigheid tot eeuwigheid, want hij bezit wijsheid en kracht." (vs. 20)

En:

*"Hij onthult diepe, verborgen dingen,
hij weet wat in duister is gehuld, en het licht woont bij hem." (vs. 22)*

Wat een geweldig contrast met het falen en het bankroet van de Babylonische wijzen. Zij kunnen niet op gezag van hun goden dingen van de toekomst onthullen. Al was dat wel hun pretentie.

Babels goden hebben geen stem. Zij communiceren niet. Hun worden hooguit dingen in de mond gelegd door slimme Chaldeeën of sluwe bezweerders en sterrenlezers.

"Maar er is een God in de hemel, die mysteries onthult."

Dat moet Nebukadnessar weten en heel zijn rijk met hem. Met die boodschap moet Daniël naar hem toe. Gaat hij naar de koning toe in vast vertrouwen op deze God.

"Er is een God in de hemel, die mysteries onthult."

Die zekerheid, die belijdenis is de rode draad in Daniël 2. Dat komt telkens terug.

God in de hemel onthult mysteries en blijkt de toekomst in handen te hebben en te beheersen. De toekomst komt voor God niet als een verrassing.

Nebukadnessar wordt indringend voor de God van de hemel geplaagd en met hem geconfronteerd door het woord van Daniël. Hij moet beseffen, dat hij koning van dat geweldige Babylonische rijk is bij de gratie van de God van de hemel.

Zo zegt Daniël het ook in vers 37, wanneer hij Nebukadnessar de droom gaat uitleggen.

"U, majesteit, koning der koningen, aan wie de God van de hemel het koningschap, en macht, kracht en eer heeft verleend, aan wiens hand hij de mensen, de dieren van het veld en de vogels van de hemel heeft toevertrouwd, waar zij ook wonen, aan wie hij heerschappij heeft geschonken over allen – u bent dat hoofd van goud!"

"Majesteit, de God van de hemel heeft u het koningschap verleend en alle eer en glans die dat met zich meebrengt. Hij is het alleen die mysteries onthult, de uitleg bekend maakt en de droom laat uitkomen."

Nebukadnessar komt aan het eind van het verhaal ook uit bij de erkenning van de God van Daniël als de grote God, de God van de hemel. Lees vers 47 maar:

"De koning zei tegen Daniël: 'Het is waar, uw God is de God der goden en de heer der koningen. Hij onthult mysteries en daardoor hebt u dit mysterie kunnen onthullen.'"

Het is opvallend, dat Nebukadnessar helemaal niet reageert op de inhoud van zijn droom en de uitleg daarvan. Maar dat hij beaamt dat de God van de hemel – de God der Goden en de heer der koningen – mysteries onthult.

Dan hoeven wij het er niet over te hebben, in hoeverre dat besef werkelijk tot hem doorgedrongen is en dat hij het heidense denken nu achter zich gelaten heeft, dat hij zich bekeerd heeft. Wat Daniël 3 vertelt, zegt daar wel iets over.

Maar dat de grote Nebukadnessar – door Daniël genoemd: 'de koning der koningen' – van zijn troon afkomt en zich voor Daniël neerbuigt, en daarmee neerbuigt voor de God van Daniël, dat is veelzeggend.

Inderdaad er is een God in de hemel die mysteries onthuld. Bij wie het licht woont en die in een ontoegankelijk licht woont. Alle duisternis is Hem vreemd. En wat voor mensen verborgen is, gehuld in de toekomst, dat is voor God helder als glas en hanteerbaar als de klei in de hand van de pottenbakker.

God de HEER weet: "Daar wil Ik heen met mijn geschapen wereld. Daar wil Ik heen met mijn volk en met de koninkrijken van de wereld. En Ik schik het zo, dat Ik er ook uitkom. Bij het koninkrijk dat Ik, de God van de hemel, op aarde zal vestigen."

"De grote God heeft de koning laten weten wat er in de toekomst te gebeuren staat. De droom is waar, en de uitleg betrouwbaar." (vs. 45)

5. Wat is die droom van Nebukadnessar dan? Wat is zijn uitleg?

Dat is een heel verhaal. We hebben het gelezen. Maar ik ga het niet allemaal in detail navertellen. Bovendien, Daniëls uitleg heeft voor ons verdere verklaring nodig. Want wij kijken er vanuit een heel andere tijd en een heel andere situatie tegenaan dan Daniël en Nebukadnessar. Wij leven na de komst van Jezus Christus en na zijn boodschap: "Het koninkrijk van God is dichtbij gekomen."

Toch willen we vanmorgen / vanmiddag nog even naar de droom en zijn uitleg kijken vanuit Daniëls lofgebed. Want in onze tekstverzen vinden we al een voorspel op wat Daniël aan koning Nebukadnessar doorvertelt op gezag van de God van de hemel. Hij begint met:

"Geprezen zij de naam van God, van eeuwigheid tot eeuwigheid, want hij bezit wijsheid en kracht."

Hij vervolgt met:

*"Hij verandert tijden en uren,
hij zet koningen af en stelt koningen aan,
hij geeft de wijzen hun wijsheid,
en de verstandigen hun kennis."*

God verandert tijden en uren, hij zet koningen af en stelt koningen aan. Daar heb je in twee zinnen de inhoud en de betekenis van het visioen. De HEER verandert de tijden en de rijken.

Want dat is de werkelijkheid. Zo is onze God. Zo doet hij. Ook met alle paleisrevoluties en staatsgrepen in de koninkrijken en republieken van de wereld.

En een Nebukadnessar is bang voor zulke dingen. Hij houdt er angstig rekening mee. Het maakt hem onrustig.

Het zijn verontrustende gedachten en overwegingen voor alle absolute vorsten en dictators. Ze laten zich niet voor niets beschermen door bodyguards en pantserwagens en een koninklijke of presidentiële lijfwacht.

Angst voor het verlies van de macht maakt van vorsten onderdrukkers. Of ze nu Nebukadnessar heten of Nero of Hitler, Stalin, Mao tse Toeng, Fidel Castro, Ahmadinedjad of Hugo Chavez. Of ze nu zetelen in Babel, Berlijn, Rome, Peking, Tehe-

ran of van mijn part Washington of New York. Want voor financiële en economische grootmachten geldt iets dergelijks.

Maar God verandert tijden en uren, hij zet koningen af en stelt koningen aan.

Het geweldig imposante beeld dat Nebukadnessar in zijn droom ziet, toont de wereldrijken van dan en van de komende eeuwen in hun eenheid en in hun verscheidenheid en hun opvolging.

Het is een reus met een gouden hoofd, maar op wankele voeten. Je ziet een afnemende glans: goud, zilver, brons, ijzer, al dan niet vermengd met leem. Tegelijk zie je een toenemende hardheid. IJzer is veel harder dan goud, zilver en brons.

Eén ding lijken het beeld en zijn uitleg ook te zeggen: het gouden hoofd, dat is de babylonische geest, blijft de wereldrijken beheersen. In hun grootheidswaan, in hun opstand tegen God en zijn gezalfde.

"Wat drijft de volken, wat bezielt ze toch?

Wat is de waanzin toch die zij beramen?

.....

*Die in de hemel is gezeten lacht,
want Hij is God die eeuwig blijft regeren."*

Dat hebben we gezongen met Psalm 2. Hoe passend bij Daniël 2. En bij de volgende hoofdstukken en visioenen van Daniël.

Nebukadnessar was in zijn gedachten bezig met de toekomst. De God van de hemel onthult hem er iets van. Het zal de koning niet vrolijk gemaakt hebben.

De God van de hemel gaat een koninkrijk op aarde vestigen met de eenheid en de vastheid van een steen. Een groeiende steen, die gaandeweg de hele aarde vervult. De steen raakt zonder toedoen van mensenhanden los. God doet dat dus zelf, betekent dat.

God kegelt zelf het beeld van Nebukadnessar en de wereldrijken omver. Dat is Gods 'Strike' op de bowlingbaan van de wereldgeschiedenis. (Dat beeld las ik ergens.)

God grijpt in in de geschiedenis. Hij zet koningen af en stelt koningen aan. Op zijn woord vallen Berlijnse en andere muren en smelten IJzeren Gordijnen weg. Zoals twintig jaar geleden gebeurde.

Deze werkelijkheid van Gods ingrijpen bezingt eeuwen later het meisje Maria, in navolging van Samuëls moeder Hanna:

*"Hij toont zijn macht en de kracht van zijn arm
en drijft uiteen wie zich verheven wanen,
heersers stoot hij van hun troon
en wie gering is geeft hij aanzien."* (Lucas 1:51,52)

6. Mensen kunnen het rijk van God niet vestigen op aarde. Evenmin als zij de mysteries van de toekomst kunnen vatten en onthullen. Dat kan God alleen en dat doet hij ook. Door Jezus Christus, zijn Zoon, onze Heer.

"Er is een God in de hemel, die mysteries onthult. Geprezen zij zijn naam."

De kracht en de wijsheid van deze God geven ons rust en zekerheid in een wereld die even woelig is als in de tijd van Daniël en zijn vrienden.

Daniël belijdt in zijn lofgebed de HEER als de God van zijn voorouders. Hij staat in zijn geloof en vertrouwen op de schouders van het voorgeslacht.

God, die tijden en uren verandert, is dezelfde bij alle wisseling van wereldmachten. Bij alle paniek, die in de wereld merkbaar is. Hij is de God van de hemel, die in Christus bezig is zijn koninkrijk op aarde te vestigen. De God van de lange adem.

De droom van Nebukadnessar komt uit. Daar zorgt de Heer voor. "De droom is waar en de uitleg betrouwbaar."

Daar moet de koning het mee doen. Daar kunnen wij het mee doen in onze wereld. De steen van Gods rijk groeit. Voor ons betekent het: maak ruimte voor Christus, de gezalfde.

Voor machtigen en eenvoudigen geldt:

"Bewijs eer aan zijn (= Gods) zoon met een kus,

.....

Gelukkig wie schuilen bij hem." (Ps. 2:12)

Amen.